

'Niks doen is geen optie voor Jumbo'

De Veghelse super- marktketen Jumbo belooft, na forse kritiek, méér te doen aan mensenrechten. Wat gaat de koffieboer in Colombia daarvan merken?

PIM DIKKERS RICHARD CLEVERS 10 april 2019

VEGHEL

Het verhaal van de Indonesische garnalenpelster Ara is huiveringwekkend. Ara werkte letterlijk tot ze erbij neerviel, lezen we op de website van ontwikkelingshulporganisatie Oxfam Novib. Ze kwam vaak in de koelcel, die sneeuwkrystallen in haar hand veroorzaakte. „Ik kreeg wel beschermende kleding, maar die was veel te dun. Mijn handen waren vaak bevroren en ik had vaak pijn op de borst. Toen ik was flauwgefallen, kreeg ik medicijnen van de teamleider zodat ik snel weer aan het werk kon. 'Sterk zijn', zei hij." Inmiddels is Ara, noodgedwongen, gestopt.

Dikke kans dat de garnalen die Ara en haar lotgenoten pelden bij de Nederlandse supers in de schappen belandden. Onder meer Albert

Heijn en Jumbo kochten visproducten in bij bedrijven waar arbeidsrechten zwaar onder druk staan, aldus Oxfam Novib.

Wat kun je vanuit het Jumbo-hoofdkantoor in Veghel doen om mensenrechtenschendingen aan de andere kant van de wereld aan te pakken? Het is in elk geval de dure plicht van Nederlandse supermarkten om hun inkoopmacht voor de goede zaak in te zetten, meent Anouk Franck, expert mensenrechten en bedrijfsleven van Oxfam Novib.

Zo'n kolossale partij als de Jumbo heeft écht iets te vertellen

Paul Moers, merken -en supermarktdeskundige

Zij heeft goed nieuws. Op de website van Jumbo prijkt sinds kort een 'mensenrechtenbeleid'. Dat was er eerder nog niet. Sterker nog: vorig jaar stelde Oxfam Novib na onderzoek dat Jumbo op een lijst van zestien grote supermarkten in vier landen, onderaan bungelde. Onderzocht werd wat de ketens over 93 criteria publiceerden; over het loon dat arbeiders in verre landen krijgen, tot hun rechten en werkomstandigheden. In een reactie aan vakblad Distrifood liet Jumbo destijds weten wel degelijk al veel te doen aan mensenrechten. Aan producenten die voor Jumbo's huismerk in het buitenland aan de slag zijn, zouden strenge eisen worden gesteld. Maar misschien werd daarover nog niet erg transparant verteld, gaven ze in Veghel wel toe.

Dat gaat nu veranderen, weet Anouk Franck. „Jumbo gaat bijvoorbeeld vermelden met welke leveranciers zaken gedaan wordt, voor het eigen huismerk." Als Oxfam Novib straks misstanden aantreft op een koffieplantage in Colombia of een bananenplantage in Ecuador is in elk geval na te gaan of Jumbo tot de afnemers behoort.

Supermarktdeskundige Paul Moers noemt het initiatief van Jumbo om meer oog te hebben voor de mensenrechten een 'gigantische stap

voorwaarts'. „Niets doen is geen optie", betoogt hij. „De omstandigheden waarin mensen soms hun werk moeten doen, zijn ontluisterend. De consument gaat het ook steeds belangrijker vinden dat producten fatsoenlijk gemaakt zijn."

Maar heb je daar als Nederlandse supermarkt ook daadwerkelijk invloed op? „Zo'n kolossale partij als de Jumbo heeft écht iets te vertellen. Oók in verre oorden. Ze kunnen eisen stellen aan hoe lokale leveranciers voor hun personeel moeten zorgen. Die willen echt geen ruzie krijgen met een grote speler of, in het ergste geval, niet meer in de schappen terecht komen."

Onderzoek

Jumbo belooft voortaan ook actief onderzoek te doen bij leveranciers en daarover te rapporteren, aldus Anouk Franck van Oxfam Novib. Wil dat zeggen dat Jumbo-baas Frits van Eerd straks zelf bijvoorbeeld naar Zuid-Afrika vliegt om met druivenplukkers te praten over hun loon? Dat hoeft niet, legt Franck uit. Supermarkten kunnen samen onderzoek doen, of laten doen door een consultant. „Je kunt het ook niet in één keer voor alle producten in je winkel uitzoeken."

Eerder nam Albert Heijn al soortgelijke maatregelen. Het wachten is nu op de overige supermarktketens, zegt Oxfam Novib. De ontwikkelingshulporganisatie meent dat consumenten in de supermarkt met een gerust hart hun keuze moeten kunnen maken,

zonder de nare bijsmaak van uitbuiting. Er zijn al wel keurmerken, die volgens Franck nuttig zijn, maar niet dé oplossing.

De echte sleutel ligt volgens haar bij de supermarkten, die samen enorm veel macht hebben. In hun zucht naar hoge marges zouden zij al te vaak hun leveranciers onder druk zetten: kan het nog goedkoper? „Van de 20 euro voor een kilo garnalen uit de supermarkt gaat slechts 7 cent naar de mensen die ze pellen", becijferde Oxfam Novib eerder. Van wat er overblijft gaat een groot deel (zo'n 40 procent) naar de supermarkten. Dat juist Jumbo en AH - de marktleiders - nu 'grote stappen' zetten is voor de ontwikkelingsorganisatie bemoedigend, al twijfelt Franck nog wel of Jumbo genoeg mensen inzet om het beleid ook echt uit te voeren. Jumbo zegt nog niet te kunnen vertellen hoeveel mensen er precies voor worden vrijgemaakt. Eerst wordt er een analyse gemaakt, zegt een woordvoerder. „Binnenkort verschijnt er een eerste risicoanalyse van hoog-risico-producten en ingrediënten waarmee we aan de slag gaan. Dan kun je ook meer lezen over de prioriteiten die we stellen."